

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
FAKULTA PEDAGOGICKÁ
KATEDRA VÝTVARNÉ VÝCHOVY A KULTURY

Krása detailu – cyklus fotografií inspirovaných biodiverzitou

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Lucie Valíčková

Specializace v pedagogice: Vizuální kultura se zaměřením na
vzdělávání (2018–2021)

Vedoucí práce: PhDr. Jan Mašek, Ph.D.

Plzeň 2021

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a zdrojů informací.

V Plzni dne2021

.....

vlastnoruční podpis

Poděkování

Ráda bych poděkovala PhDr. Janu Maškovi, Ph.D. za cenné rady, věcné připomínky a vstřícnost při konzultacích a vypracování bakalářské práce. Dále bych chtěla poděkovat terénní asistenci Martině Horáčkové.

Anotace

Bakalářská práce je zaměřena na téma makrofotografie. Cílem bylo seznámit čtenáře s tématem makrofotografie s využitím digitální techniky. Dále jsem se zabývala možnostmi makrofotografie a fotografické stylizace ve výuce výtvarné výchovy na základní umělecké škole. Tématem mé bakalářské práce je cyklus fotografií inspirovaných biodiverzitou a stylizovaných formou fotografického detailu a makrofotografie v zimním období.

Klíčová slova:

Makrofotografie, digitální technika, výtvarná výchova, zimní období.

Anotation

The bachelor thesis is focused on the topic of macrophotography. The aim was to acquaint the reader with the topic of macrophotography using digital technology. I also dealt with the possibility of macrophotography and photographic stylization in the teaching of art education at the elementary art school. The topic of my bachelor thesis is a cycle of photographs inspired by biodiversity and stylized forms of photographic detail and macrophotography in the winter.

Keywords:

Macrophotography, digital technology, art education, winter season.

Obsah

1	Úvod.....	6
2	Teoretická část.....	7
2.1	Stručné dějiny makrofotografie	7
2.2	Makrofotografie.....	8
2.3	Vybavení.....	8
2.4	Základní techniky snímání	12
2.5	Světlo	15
2.6	Objekty.....	16
2.7	Postprodukce.....	16
3	Didaktická část.....	17
3.1	Úvod do tématu	17
3.2	RVP	18
3.3	Multimediální tvorba.....	18
3.4	Zadání tématu.....	19
3.5	Možnosti tvorby ve školních podmínkách	19
4	Praktická část	21
4.1	Podněbí v Českém lese.....	21
4.2	Foto vybavení	23
4.3	Popis jednotlivých fotografií.....	23
5	Závěr	32

1 Úvod

Cílem bakalářské práce je seznámení s tématem makrofotografie pořizované s využitím digitální techniky a možnost zařazení fotografické stylizace do výuky výtvarné výchovy na základní umělecké škole. Tématem mé bakalářské práce je cyklus fotografií inspirovaných biodiverzitou a stylizovaných formou fotografického detailu a makrofotografie v zimním období.

Fotografií se zabývám od střední školy, přibližně 20 let. A doposud jsem neměla důvod si makrofotografii vyzkoušet. Právě proto jsem si zvolila mě neznámý žánr v oblasti fotografie pro moji bakalářskou práci. Dnešní doba umožňuje širokou škálu digitální techniky, která je vhodná pro makro či detail.

Na přelomu roku 2020 a 2021 bylo zimní období obzvláště vydařené. Nádherně mrzlo, a když dopadající sluneční paprsky osvětlily zamrzlou přírodu, bylo možné najít plno motivů, které jsem mohla fotografovat.

Bakalářská práce vznikala v okolí mého bydliště, obce Hošťka, v chráněné krajinné oblasti Český les. Hledání témat probíhalo v různých lokalitách. Vzniklo celkem 1359 fotografií, na šesti různých místech, ze kterých jsem vybrala přibližně 50 fotografií pro skicovní materiál a následně 15 finálních fotografií, které budu tisknout na velikost 40x60cm.

Tato práce má dvě části, teoretickou a praktickou. V teoretické části se zabývám stručnými dějinami makrofotografie, vybavením pro fotografování, základními technikami snímání, prací se světlem a postprodukcí. V didaktické části se zabývám věkovou kategorií žáků, pro kterou bych doporučila fotografování tohoto specifického žánru a co bych navrhla učitelům, aby mohli makrofotografii zařadit do výuky na základní umělecké škole podle RVP. V praktické části popisují jednotlivé lokality, ve kterých vznikly fotografie a krátký příběh vzniku fotografií.

2 Teoretická část

2.1 Stručné dějiny makrofotografie

Termín makrofotografie, tak jak ho známe dnes, se používá spíše v posledních letech. Dříve se používalo pro záběry z blízka označení detail. Již 350 př. n. l. popisuje Aristoteles principy kamery obsluhy, které se postupně zdokonalují už více jak 2000 let.

Význam slova macros pochází z řečtiny a volně by se dal přeložit jako velký. Ve fotografii je makro definováno jako obraz, který zobrazuje detaily. Zobrazované detaily jsou na fotografii větší, než dokážeme lidským okem rozpoznat ze vzdálenosti 25 centimetrů. Seriózní makrofotografie, by tedy měla zachycovat obraz minimálně v životní velikosti, tedy v poměru 1:1 nebo větší. Ke zvětšení nad 30:1 se již využívají speciální mikroskopy.¹

Průkopníky, kteří se zabývali myšlenkou zachytit detail ve fotografii byli například americký fotograf Edward Henry Weston nebo německý fotograf Albert Renger-Patzsch. Zobrazit stylizovaný detail, bylo do jisté míry, díky měchovým, velkoformátovým kamerám, v minulosti jednodušší než nyní (Megapixel, 2015).

Obrázek 1 Edward Weston / *Onion Halved*, 1930

Obrázek 2 Albert Renger-Patzsch / *Snake Head*, 1928

V oblasti výtvarného umění, zmíním dva umělce, kteří se zabývali zobrazením mikrosvěta. Jedním z velkých českých umělců je František Kupka, který pro výtvarná díla používal mikroskop. Hledal společné rysy umění a vědy. A současná umělkyně

¹ BOUŠKA, Luděk a Martin LUKEŠ. *Fotografujeme digitální zrcadlovkou: (DSLR)*. Praha: Grada, 2017. ISBN 9788024756837. s. 170

Linda Čihařová, která se věnuje multimediální tvorbě. Ke své tvorbě používá fotografie z elektronového mikroskopu. Fotografie inspirované detailem krajiny následně dokresluje.

2.2 Makrofotografie

Makrofotografie a fotografie detailů je velmi oblíbená u široké veřejnosti, od nadšených fotografů až po profesionály, kteří se pouští do objevování detailů, které našemu zraku, zůstávají obvykle skryty.

„Jak blízko můžete jít?“

Harold Davis²

Podstatná otázka u makrofotografie je: „*Jak blízko můžete jít, nebo jak blízko chcete jít?*“ Takto začíná Harold Davis kapitolu Blízko, a ještě blíže v knize *Kreativní detail a makro*. Aby na snímku byl vidět i kontext objektu ve scéně, je dobré najít rovnováhu „blízkosti“ mezi objektem a objektivem. Pak vznikne vyvážená kompozice toho, co chcete sdělit. Když budete moc blízko, může se stát, že ztratíte některé rysy fotografovaného objektu. Poměr zvětšení udává vztah mezi skutečnou velikostí objektu a jeho velikostí na snímači fotoaparátu. V následujících bodech popíši, jaké vybavení potřebujete, abyste mohli začít fotografovat a jak funguje technika fotoaparátu.³

2.3 Vybavení

K základnímu vybavení fotografování patří fotoaparát a objektiv. Důmyslnost této kombinace pak do jisté míry ovlivňuje, jakého typu fotografie detailů či makrofotografie jste schopni dosáhnout a stejně tak, jak snadno (anebo naopak) docílíte uspokojivých výsledků.⁴

Fotoaparáty

„Na fotoaparátu až tak nezáleží, důležité je se naučit vidět detaily, představit si, jak budou malé věci vypadat, když je mnohokrát zvětšíte.“

David Taylor⁵

² DAVIS, Harold L. *Kreativní detail a makro: typy a techniky pro digitální fotografie*. Brno: Computer Press, 2010. ISBN 9788025133323. s. 12

³ DAVIS, Harold L. *Kreativní detail a makro: typy a techniky pro digitální fotografie*. Brno: Computer Press, 2010. ISBN 9788025133323. s. 12

⁴ TAYLOR, David. *Ovládněte makro fotografii*. Přeložil Nikol ZACHOVALOVÁ BAROCHOVÁ. Brno: Zoner Press, 2018. Encyklopedie – grafika a fotografie. ISBN 9788074133886. s. 10

⁵ TAYLOR, David. *Ovládněte makro fotografii*. Přeložil Nikol ZACHOVALOVÁ BAROCHOVÁ. Brno: Zoner Press, 2018. Encyklopedie – grafika a fotografie. ISBN 9788074133886. s. 12

V současné době převážná část fotografů fotí na digitální přístroje. Ať už jsou to digitální zrcadlovky nebo kompaktní fotoaparáty. Fotoaparáty lze rozdělit do dvou základních kategorií: systémové a nesystémové. Nesystémové fotoaparáty představují takové řešení „vše v jednom“. Jsou vybavené zabudovaným objektivem, který nelze vyměnit. A často nedisponují nejrůznějšími užitečnými prvky typu sáňky pro externí blesk.

Systémový fotoaparát je oproti tomu jen jednou ze složek celé škály fotografického vybavení, který dále zahrnuje například objektivy, blesky a spoustu dalších šikovných doplňků, jako jsou dálkové spouště nebo bateriové gripy. Vzhledem k této volnosti, výběru dalšího příslušenství na trhu, lze systémové fotoaparáty podstatně jednoduše přizpůsobit pro fotografování makrofotografií. To ale neznamená, že by nesystémové fotoaparáty byly zcela nepoužitelné, pokud s fotografováním zblízka začínáte.⁶

Nesystémové fotoaparáty

Do skupiny nesystémových fotoaparátů patří kompaktní fotoaparáty a fotoaparáty mobilních telefonů. Které jsou vybavené značně menším senzorem ve srovnání se senzory systémových fotoaparátů. Zčásti je to kvůli ceně, protože výroba menších sensorů vyjde levněji. A částečně tu hraje roli i skutečnost, že díky menšímu senzoru může být menší a lehčí i celý fotoaparát. Jsou tedy skladné, a tudíž výborné pro spontánnější fotografování.

Nevýhodou malého senzoru je nižší dynamický rozsah a výraznější šum. Zejména při vysokých hodnotách ISO. Mnoho nesystémových fotoaparátů vás omezuje, do jaké míry máte kontrolu nad různými parametry nastavení. Ve smyslu expozice a ostření. Mnohdy mají tyto funkce schované někde v nabídkách nastavení. Ve chvíli, kdy potřebujete do větší míry sami převzít kontrolu nad výsledkem, můžete být zklamáni.⁷

Systémové fotoaparáty

Systémové fotoaparáty umožňují větší variabilitu zvoleného příslušenství. Máte možnost si vybrat objektiv, který odpovídá vašemu zvolenému fotografickému žánru. Proto se stávají přitažlivějšími. Svoji výbavu, tak můžete libovolně přizpůsobovat vašim momentálním potřebám. Jestliže se rozhodnete věnovat právě makrofotografii, máte možnost zvolit buď makroobjektiv nebo jiný doplněk, který vám umožní fotografovat zblízka i se standartním objektivem. Nejrozšířenější jsou dva druhy systémových

⁶ TAYLOR, David. *Ovládněte makro fotografii*. Přeložil Nikol ZACHOVALOVÁ BAROCHOVÁ. Brno: Zoner Press, 2018. Encyklopedie – grafika a fotografie. ISBN 9788074133886. s. 12

⁷ Tamtéž. s. 12

fotoaparátů: digitální zrcadlovky (DSRL) a bezzrcadlovky (systémové kompaktní fotoaparáty označované také angl. zkratkou CSC).

Moderní digitální zrcadlovky disponují režimem Živého náhledu, kdy je zrcátko sklopené, závěrka otevřená a vy můžete na displeji LCD vzadu na fotoaparátu živě pozorovat obraz dopadající na senzor.

Druhý typ systémových fotoaparátů představují bezzrcadlovky. Jak naznačuje název, tato skupina fotoaparátů nemá zrcátko, takže co do provedení mohou být bezzrcadlovky podstatně menší a lehčí.⁸

Objektivy

Abychom mohli fotografovat makro anebo snímky zblízka, je ideální zvolit objektiv určený pro makro. Pokud jde o makroobjektivy a příslušenství k nim máte možnost vybírat skutečně z velmi široké nabídky.⁹

Objektivy můžeme rozdělit do dvou kategorií. Do té první se řadí objektivy s jednou, fixní ohniskovou vzdáleností. A nazýváme je pevné objektivy. Objektivy druhé skupiny umí pokrýt hned několik ohniskových vzdáleností v jednom. Označují se objektivy s proměnlivou ohniskovou vzdáleností a nazýváme je „zoomy“. Snadno doladíte kompozici snímku pootočením kroužku, kterým se ovládá přiblížení objektu. A proto jsou velmi praktické.

Kvalitní makroobjektivy přesto bývají vždy pevné. Důsledkem toho je, že docílit pěkné kompozice bude náročnější. Připravte se na skutečnost, že bude potřeba hýbat s fotoaparátem nebo posouvat kolejnice na stativu.¹⁰

Mezikroužky

Mezikroužky se nasazují mezi fotoaparát a objektiv. Jsou to takové plastové nebo kovové duté tubusy. Mezikroužky neobsahují žádné skleněné prvky, a proto se kvalita obrazu odvíjí pouze od nasazeného objektivu. Je vhodnější používat je spíše s kvalitním pevným objektivem.¹¹

Stativy

Nedílnou součástí vybavení při pořizování makra bude i stativ. Jeden ze závažných problémů, se kterým se setkáte, představuje chvění fotoaparátu. Jako nejjednodušší řešení

⁸ TAYLOR, David. *Ovládněte makro fotografii*. Přeložil Nikol ZACHOVALOVÁ BAROCHOVÁ. Brno: Zoner Press, 2018. Encyklopedie – grafika a fotografie. ISBN 9788074133886. s. 14

⁹ Tamtéž. s. 30

¹⁰ Tamtéž. s. 37

¹¹ Tamtéž. s. 44

se nabízí využití nějaké podoby opory, místo fotografování v ruce. Stativ by měl být co nejtěžší, protože vyšší váha zároveň přináší lepší stabilitu. Všeobecně platí, že nejtěžší stativy jsou kovové. A nejlhčí dostupné na trhu jsou z plastu. Kompromisem materiálu a váhy mohou být stativy z uhlíkových vláken. Nic méně jsou finančně nákladnější. Zapomínat by se nemělo ani na výšku stativu. Výška stativu by měla být tak vysoká, aby upevněný fotoaparát byl v úrovni očí, bez zvednutí centrálního sloupku. Zvednutím centrálního sloupku, dojde ke změně těžiště a zhorší se tak stabilita stativu.¹² Další příslušenství, kterým můžete doplnit svoji foto výbavu jsou stativové hlavy a kolejničky.

Dálková spoušť

Dálkové spouště se dělí na dvě základní kategorie: kabelové a bezdrátové. Vyrábí se pro všechny druhy digitálních fotoaparátů. Zakoupit si je můžete pro kompakty i pro poloprofesionální, ale i profesionální fotoaparáty. Dálková spoušť je příjemný doplněk, při fotografování ze stativu. Umožňují ještě kvalitnější snímky. Díky dálkové spoušti se nedotýkáte fotoaparátu, a minimalizujete jakékoliv chvění techniky.

Kabelová spoušť

Příslušnou spoušť zapojíte do konektoru, který je ve fotoaparátu. Prostřednictvím kabelu se ovládací prvky přenášejí na jednotku na druhém konci kabelu. Malou nevýhodou je, že jste od přístroje vzdáleni na délku kabelu. Tento typ využijete pro fotografování portrétů, produktové fotografie v ateliéru, ale i krajin.

Bezdrátové spouště

Bezdrátové spouště nabízejí více volnosti. A dělí se na IR spouště a radiové spouště.

IR spouště pracují na principu červeného paprsku. Fotoaparát můžete ovládat na velkou vzdálenost. Nevýhodou je, že paprsek musí mířit přímo na IR senzor, který je často umístěn na přední straně fotoaparátu. Spouště tohoto typu využijete při skupinových fotografiích nebo zvířat ve volné přírodě.

Radiové spouště, fungují na radiové frekvenci. Přístroj ovládáte až na vzdálenost 100 metrů. V dnešní době je většina moderních fotoaparátů, vybavena bezdrátovým připojením WIFI nebo Bluetooth. A to umožňuje pohodlné ovládání pomocí mobilního

¹² TAYLOR, David. *Ovládněte makro fotografii*. Přeložil Nikol ZACHOVALOVÁ BAROCHOVÁ. Brno: Zoner Press, 2018. Encyklopedie – grafika a fotografie. ISBN 9788074133886. s. 16

telefonu, tabletu, notebooku i počítače. Do zařízení stačí nainstalovat příslušnou aplikaci pro připojení, a dle návodu propojit s fotoaparátem.¹³

Osvětlení

Makrosnímky a snímky detailu, většinou potřebují nastavení nízkých clonových čísel kvůli dosažení největší hloubky ostroty. Můžete doplnit svoji foto výbavu o externí blesk, který se často umísťuje mimo fotoaparát. Pro makro existují speciální kruhové blesky. Umísťují se přímo na objektiv do filtrového závitu. Jejich výhoda spočívá v rovnoměrném osvětlení objektu v těsné blízkosti.¹⁴

2.4 Základní techniky snímání

Stejně jako kterýkoliv jiný fotografický žánr i makrofotografie a fotografie detailů vyžaduje základní znalosti, které se týkají správného exponování, zaostřování apod. Je tedy vhodné dodržet určité postupy, které vám zajistí kvalitní výsledek.¹⁵

System práce

Mezi nápadem a konečným výsledkem je v každém případě provedení. Obecně platí, že při fotografování musíte vyřešit hned několik problémů najednou. Jedním ze základních rozhodnutí je, do jakého formátu budete pořizovat snímky. Na výběr máte dva hlavní formáty, do kterých fotoaparáty ukládají vzniklé snímky JPEG a RAW. JPEG, tvoří „hotový“ soubor, o jehož zpracování se postará fotoaparát. Je možné ho ihned použít, například k tisku. Pokud jde o soubor RAW, je to nezpracovaný formát a znamená to, že ho musíte přenést do nějakého postprodukčního softwaru. Zpracovat a vyexportovat do jiného formátu jako JPEG nebo TIFF.¹⁶

Režimy expozice

Moderní digitální fotoaparáty nabízejí celou řadu expozičních režimů, se kterými se můžete setkat. Například: plná automatika, režim Makro, Programová expozice (P), Priorita času (Tv), Priorita clony (A/Av) a Manuální režim (M).

¹³ Jak vybrat dalkovou spoušť | Megapixel. *Megapixel.cz - digitální fotoaparáty a videokamery Sony, Canon, Nikon, Olympus, Panasonic a další | Megapixel* [online]. 2001 [cit. 19.05.2021]. Dostupné z: <https://www.megapixel.cz/jak-vybrat-dalkovou-spoust>

¹⁴ PIHAN, Roman. *Mistrovství práce s DSLR: vše, co jste chtěli vědět o digitální zrcadlovce a nikdo vám to neuměl vysvětlit*. Praha: Institut digitální fotografie, 2006. ISBN 9788090321083. s. 84

¹⁵ TAYLOR, David. *Ovládněte makro fotografii*. Přeložil Nikol ZACHOVALOVÁ BAROCHOVÁ. Brno: Zoner Press, 2018. Encyklopedie – grafika a fotografie. ISBN 9788074133886. s. 62

¹⁶ Tamtéž. s. 66

V režimu Plná automatika, jak název napovídá, nemáte žádnou kontrolu nad nastavením fotoaparátu. A pro makrofotografie je spíše nevhodný. Režim makro, nabízí i některé digitální fotoaparáty. Je navrhnutý tak, aby zajistil optimální nastavení pro fotografování makra. Snižuje například chvění fotoaparátu.¹⁷

V režimu programové expozice můžete původní zvolenou kombinaci fotoaparátem expozičního času a clony podle potřeby měnit. Je to takový příjemný kompromis mezi plnou automatikou a pokročilejšími režimy. U režimu Priorita času zvolíte expoziční čas a fotoaparát k němu automaticky přidá clonu. U Priority clony nastavíte clonu, a fotoaparát dodá expoziční čas. A konečně manuální režim, ve kterém máte vše pod kontrolou. Určujete clonu, expoziční čas.

Měření expozice

Expozice se měří dvěma způsoby. První varianta probíhá na základě dopadajícího světla. A druhá varianta na základě odraženého světla. Expozice podle dopadajícího světla na scénu se měří pomocí expozimetru. A množství odraženého světla měří expozimetr zabudovaný ve fotoaparátu.¹⁸

Expozice

Dobře exponovat znamená vpustit na senzor, dostatečné množství světla. Kolik světla dopadne fyzicky, ovlivní tři skutečnosti. Expoziční čas fotoaparátu, clona objektivu a citlivost (ISO). ISO určuje kolik světla je potřeba pro vznik snímku. Tyto tři hodnoty můžete nastavit pomocí automatických režimů, které jsem popsala v kategorii režimy expozice nebo je nastavíte v manuálním režimu sami. Správně exponovaný snímek, povede k technicky i výrazově zvládnutému výsledku.¹⁹

Expoziční čas

Expoziční čas je doba, po kterou dopadá světlo na senzor, aby vytvořilo snímek. Pro označení expoziční čas se někdy používá termín rychlost závěrky.²⁰

Clona

Clona určuje, jaké množství světla projde objektivem. Na senzor dopadne více světla, čím větší je průměr clony. Je to proměnlivý průzor, jehož velikost se upravuje v krocích po expozičních stupních a označuje se clonovými čísly.

¹⁷ TAYLOR, David. *Ovládněte makro fotografii*. Přeložil Nikol ZACHOVALOVÁ BAROCHOVÁ. Brno: Zoner Press, 2018. Encyklopedie – grafika a fotografie. ISBN 9788074133886. s. 66

¹⁸ Tamtéž. s. 66, 67, 68

¹⁹ PIHAN, Roman. *Mistrovství práce s DSLR: vše, co jste chtěli vědět o digitální zrcadlovce a nikdo vám to neuměl vysvětlit*. Praha: Institut digitální fotografie, 2006. ISBN 9788090321083. s. 84

²⁰ Tamtéž. s.76

Hloubka ostrosti

Hloubku ostrosti na scéně ovlivňují tři veličiny: clona, vzdálenost fotografovaného objektu a ohnisko objektivu.²¹

Ostření

U makrofotografie se musíte rozhodnout, která část snímku bude nejostřejší. V podstatě by to měla být část, která je nejzajímavější.²²

Kompozice

Díky správné kompozici, můžete vytvořit poutavý a jedinečný snímek, který bude uspořádáním jednotlivých prvků scény v rámci záběru smysluplný. Je celá řada kompozičních pravidel, která můžete při fotografování dodržovat. Nejznámějším pravidlem, je pravidlo třetin. Pokud ponecháte kolem objektu nějaký prostor, kompozice nebude působit stísněně. Při fotografování objektu v pohybu, ponechejte prázdné místo před objektem ve směru, jakým se pohybuje.²³ Přínosem zvolené kompozice, bude váš způsob myšlení, zkoumání a hledání, jak docílit působivého výsledku.

Barva

Barva je nedílnou součástí kompozice, a představuje tak její důležitou složku. Na různé barvy máme napojené různé emoce, které vytvářejí dojem teplých a studených barev. Vztahy mezi barvami zkoumají umělci pomocí barevných kruhů už po staletí. Barvy na snímku můžeme rozdělit do několika skupin. Monochromatické snímky mají omezenou barevnost jen na jednu barvu. Barva může být tlumená i živá, aby neztratil snímek na působivosti, nesmí tam být žádná jiná. Druhou skupinu barev tvoří takzvané harmonické barvy. Snímek má dva a více barevných odstínů. Na barevném kruhu se nachází vedle sebe. Může to být modrá a zelená, tyto snímky působí klidným a harmonickým dojmem. Třetí skupinu tvoří doplňkové barvy, které nazýváme také jako komplementární. V barevném kruhu jsou naproti sobě. Působí velice kontrastním dojmem, a zaslouží se o zvýšení atraktivity snímku.²⁴

²¹ PIHAN, Roman. Mistrovství práce s DSLR: vše, co jste chtěli vědět o digitální zrcadlovce a nikdo vám to neuměl vysvětlit. Praha: Institut digitální fotografie, 2006. ISBN 9788090321083. s. 78, 121

²² TAYLOR, David. Ovládněte makro fotografii. Přeložil Nikol ZACHOVALOVÁ BAROCHOVÁ. Brno: Zoner Press, 2018. Encyklopedie – grafika a fotografie. ISBN 9788074133886. s. 82

²³ Tamtéž. s. 88

²⁴ Tamtéž. s. 91

2.5 Světlo

Světlo má mnoho různých rysů, které působí na provedení snímku. Jako příklad uvedu intenzitu světla. Když je objekt osvětlen nějakým silným zdrojem, můžete použít kratší expoziční časy a nižší clony, a při tom nemusíte zvyšovat ISO. Dalším příkladem je barevná teplota, kterou určuje světelný zdroj barevně neutrální anebo má určitý barevný nádech. Tyto vlastnosti mají při plánování snímku důležitý vliv. A je dobré brát všechny tyto skutečnosti v úvahu, aby se celkový dojem snímku stal esteticky přitažlivým.

Vlastnosti světla

Světlo lze popsat jako tvrdé, nebo jako měkké (často je to vlastně mezi těmito dvěma variantami). Tvrdé světlo tvoří vysoký kontrast s ostrými stíny a jasnými světly. Na lesklém povrchu zdůrazňuje hrany. Měkké světlo vede k nízkému kontrastu s vybledlými stíny a světla v podstatě chybí. Tvrdé světlo je vhodné například pro geometrické objekty a povrchy se strukturou. Měkké světlo je příjemné u organických objektů, bez ohraničení tvaru. A někdy také záleží na atmosféře, kterou chceme snímku dodat.

Kontrast

Kontrast vypovídá o rozdílu dvou porovnatelných vlastností. V souvislosti s osvětlením popisuje kontrast rozsah tónu na scéně. Na snímku s vysokým kontrastem se vyskytují extrémní rozdíly ve světlech a stínech. A střední tóny se nevyskytují téměř vůbec. Scény s vysokým kontrastem se špatně exponují. Dochází ke ztrátě kresby ve stínech, nebo světlech. V takovém případě je lepší zachovat kresbu ve světlech, aby nedošlo k přepálení světlých míst.²⁵

Fotografování v exteriéru

Práci v exteriéru je důležité si předem naplánovat a promyslet. Světlo venku je proměnlivé, mění se během dne, ročního období a vlivem počasí.²⁶

Jediným zdrojem přirozeného světla je slunce. Jaké světelné podmínky vytváří, jsou v podstatě neomezené. Klíčovou dovedností fotografa je světelným podmínkám dobře rozumět. Umět je intuitivně využít ke své práci s nevyzpytatelným zdrojem světla.²⁷

²⁵ TAYLOR, David. Ovládněte makro fotografii. Přeložil Nikol ZACHOVALOVÁ BAROCHOVÁ. Brno: Zoner Press, 2018. Encyklopedie – grafika a fotografie. ISBN 9788074133886. s. 94, 96, 98

²⁶ Tamtéž. s. 116

²⁷ FREEMAN, Michael. *Kompendium pro digitální fotografii*. Brno: Zoner Press, 2011. ISBN 9788074131097. s. 83

2.6 Objekty

Škála témat makrofotografie je nevyčerpatelná, a stejně tak existuje mnoho způsobů, jak je vyfotografovat. Mezi nejoblíbenější patří hmyz a rostlinné motivy. Fotila jsem v zimním období, a proto v této části vynechám podrobnosti o fotografování hmyzu. Pokusím se přiblížit fotografování rostlinných námětů v zimě. Při fotografování makrofotografie a fotografie detailů v zimním období, se mi většinou podařilo fotografovat abstraktní témata. Při výběru motivu, je důležité myslet na to, co má být hlavním bodem záběru. Vybírat můžete podle struktur, barev, linií a tvarů. Když se budete pozorně dívat, najdete i geometrické tvary, které vytváří pevné body. Oproti tomu rozmanité křivky jsou jemné a rafinované. Kombinací křivek a jasně vymezených tvarů, se vám podaří vytvořit působivý kontrastní snímek.²⁸

2.7 Postprodukce

Digitální fotografie je nutné upravit v počítači a je potřeba mít software, pomocí kterého docílíte i minimálních zásahů. Na trhu je celá řada programů. Mezi nejznámější patří firma Adobe s programem Photoshop a Lightroom. Tyto dva softwary si můžete zakoupit v rámci jednoho balíčku. Ale existují i jiné postprodukční programy dostupné zdarma nebo třeba ve zkušební verzi.²⁹

Úpravy

Snímky, které máte ve formátu RAW, budou potřebovat jistou míru úprav. Patří sem korekce kontrastu, vyvážení bílé a sytost barev.

Křivky

Tento nástroj je jeden s nešikovnějších pro úpravu tónů na snímku. Nástroj křivky má na začátku vždy podobu rovné úhlopříčky, která vede diagonálně z levého dolního rohu do pravého horního rohu grafu. Tvarováním křivky docílíte vyváženého kontrastu ve stínech, středních tónech i světlech. Rozdíl mezi tmavými a světlými místy fotografie se jednoduše nazývá kontrast.³⁰

²⁸ TAYLOR, David. Ovládněte makro fotografii. Přeložil Nikol ZACHOVALOVÁ BAROCHOVÁ. Brno: Zoner Press, 2018. Encyklopedie – grafika a fotografie. ISBN 9788074133886. s. 146

²⁹ Tamtéž. s. 154

³⁰ PIHAN, Roman. Mistrovství práce s DSLR: vše, co jste chtěli vědět o digitální zrcadlovce a nikdo vám to neuměl vysvětlit. Praha: Institut digitální fotografie, 2006. ISBN 9788090321083. s. 199

Vyvážení bílé

U snímků v RAWU, můžete vyvážení bílé ponechat právě až do postprodukce. U JPEG formátů je lepší nastavit vyvážení bílé už při fotografování.

Úrovně

Jedná se pokročilejší nástroj, který se týká tonálního rozsahu snímku. Úrovně upravujete posuvníkem mezi černým a bílým bodem. Když jsou posuvníky blízko u sebe, celkový kontrast se zvýší. Pokud posuvníky oddálíte, kontrast se snižuje. Na výběr máte ještě ovladač ve středních tónech, kterým posouváte směrem doleva a tím snímek ztmavujete. Pokud posunete blíže k bílé snímek se zesvětluje.³¹

Ostatní úpravy

Další úpravy, se kterými si můžete trochu hrát a docílit požadovaných výsledků je celá řada. Například jas, expozice, vyvážení bílé, stíny a světla, sytost. U všech nástrojů se setkáte s posuvníkem, kterým pohybujete vlevo nebo vpravo, a ladíte snímek, ke své spokojenosti.

Ořez

Tato úprava je úplně běžná, a můžeme tak jednoduše z fotografie odstranit rušivé prvky. Nebo srovnat horizont, případně doladit kompozici.

Doostření

Doostření snímků je důležité, pokud fotografie plánujete tisknout. Při tisku dochází k mírnému rozptýlení inkoustu, a proto se snímek rozostřuje. A dále se na tom podílí i zvětšení snímku na velké formáty, na kterých je neostrost vidět.³²

3 Didaktická část

3.1 Úvod do tématu

V rámci bakalářské práce se mám pokusit popsat ze zkušeností, které jsem měla možnost získat během focení, jak by mohl pedagog na základní umělecké škole, zařadit stylizovanou fotografii detailu a makrofotografie do výuky. Fotografování může pedagog zapojit například do výtvarného projektu nebo výtvarné řady. Téma bych navrhovala

³¹ TAYLOR, David. Ovládněte makro fotografii. Přeložil Nikol ZACHOVALOVÁ BAROCHOVÁ. Brno: Zoner Press, 2018. Encyklopedie – grafika a fotografie. ISBN 9788074133886. s. 157

³² Tamtéž. s. 163

realizovat s žáky 7. ročníku základního studia I. stupně. Vycházela jsem z Rámcového vzdělávacího programu pro základní umělecké školy (RVP).

3.2 RVP

*„Smyslem základního uměleckého vzdělávání je nejen poskytnutí základů uměleckého vzdělání v jednotlivých uměleckých oborech, ale především pěstování potřebných vlastností a žádoucích životních postojů žáků prostřednictvím vlastní tvorby a setkávání se s uměním“.*³³

3.3 Multimediální tvorba

V základním uměleckém vzdělávání je multimediální tvorba chápána jako prostředek umělecké tvorby, který se může použít v různých oborech umění, například jako závěr procesu umělecké tvorby – výsledek uměleckého vyjádření. Jako prostředek umělecké tvorby v základním uměleckém vzdělávání multimediální tvorba představuje využití multimédií hlavně digitálních technologií. Digitální technologie se mohou uplatnit v rozdílných oblastech, ať se již jedná o oblast tvorby a výkladu nebo oblast přijímání a hodnocení umění. Vytvoření multimediálního produktu je chápáno jako digitalizované umělecké vyjádření. Z tohoto pohledu je multimediální tvorba jednou z možných východisek pro sjednocení uměleckých oborů v základním uměleckém vzdělávání. V rámcovém vzdělávacím programu se dále uvádí, že při zařazení multimediální tvorby do výuky je třeba brát zvláštní ohled na obsah jednotlivých uměleckých oborů, při zachování minimální časové dotace, která je určena jednotlivými učebními plány a charakterem základního uměleckého vzdělávání.³⁴

Očekávané výstupy 7. ročníku základního studia I. Stupně

Žák:

- *přistupuje k tvorbě poznáváním a sebepoznáváním, podle svých individuálních schopností si stanovuje dílčí cíle, které dokáže realizovat*
- *poznává a vědomě používá obrazotvorné prvky plošného i prostorového vyjádření (bod, linie, tvar, objem, plocha, prostor, světlo, barva, textura atd.), jejich vlastnosti a*

³³ Rámcový vzdělávací program pro základní umělecké vzdělávání. [online]. Praha: MŠMT, 2010. s.10. [cit. 2021-05-21]. Dostupné z WWW:< <http://www.nuv.cz/file/176>>.

³⁴ Rámcový vzdělávací program pro základní umělecké vzdělávání. [online]. Praha: MŠMT, 2010.s 52. [cit. 2021-05-21]. Dostupné z WWW:< <http://www.nuv.cz/file/176>>.

vztahy (shoda, podobnost, kontrast, opakování, rytmus, dynamika, struktura, pohyb, proměna v čase atd.) a jejich účinky dokáže porovnat a zhodnotit

- *využívá základní techniky vizuálně obrazného sdělení, prostorových činností včetně objektové a akční tvorby s využitím klasických i moderních technologií vnímá smyslové podněty a vědomě je převádí do vizuální formy prostřednictvím výtvarného jazyka, inspiruje se fantazií nebo realitou, komponuje tvarové, barevné a prostorové vztahy, proměňuje běžné v nezvyklé³⁵*

3.4 Zadání tématu

Nejdříve by žáci měli být v rámci krátkého úvodu seznámeni s teoretickým základem makrofotografie, s její historií, vybavením fotografa, se základními technikami focení, možnostmi práce se světlem a postprodukcí. Rozvoji smyslového vnímání mohou předcházet experimentální činnosti s materiálem, v podobě asambláží a objektů, které lze fotografovat.

Mé téma „Krása detailu inspirovaný biodiverzitou“ se vztahuje k zimnímu období. Doporučila bych vymežit dva náměty.

1. Hledání detailu v prostředí kolem nás
2. Experimentování s vodou

Úkol by měl žákovi umožnit, vidět motivy, které se nacházejí všude kolem nás. Naučit se vnímat linie, tvary, objem, prostor, světlo, barvu, textury. Nalézat vlastnosti a vztahy kontrastu struktury, pohyb, proměny v čase. Žáci by se měli dále naučit vnímat hloubku ostrosti, jak ostřit, jak využít světlo a barvy.

3.5 Možnosti tvorby ve školních podmínkách

Potřebovat budeme digitální fotoaparát včetně objektivu. Žáci mohou použít i mobilní telefon, který je vybavený fotoaparátem, stativ, nebo jinou pomůcku, která ho může nahradit. Z praxe se mi místo stativu osvědčil například látkový sáček naplněný rýží. Doplňkové vybavení jako je například blesk, nebo kapesní svítilna.

³⁵ Rámcový vzdělávací program pro základní umělecké vzdělávání. [online]. Praha: MŠMT, 2010.s 38. [cit. 2021-05-21]. Dostupné z WWW:< <http://www.nuv.cz/file/176>>.

V zimním období, je vhodné počkat si na mráz, který vytváří plno motivů, které můžeme fotografovat.

1) Hledání detailu v prostředí kolem nás

Téma nevyžaduje žádné další speciální vybavení.

2) Experimentování s vodou

Záleží na zvoleném tématu, který by chtěl pedagog se svými žáky realizovat. Například k realizaci zmrzlých bublin potřebuje brčko a speciální roztok.

Potřebné přísady: 200 ml teplé vody, 2 lžice glycerinu, 2 polévkové lžice cukru a 35 ml mycího prostředku na nádobí. Tekutinu je důležité zahřát, dobře promíchat, ale nevařit. Tento roztok, je dobré si připravit alespoň den dopředu, protože musí být studený. Podrobnější informace o klimatických podmínkách uvádím v praktické části této bakalářské práce.

V praktické části uvádím variantu, k fotografování ve foto koutku. Mohu doporučit fotografování na skle. Společně s vodou, můžete vytvořit mnoho možností k fotografování. Potřebovat budete: podstavec, motivy, které chcete fotit, a rozprašovač s vodou.

Závěr

Nafotografovaný materiál, mohou žáci využít, k hledání fantazijní krajiny v makrosnímku, případně využít k převedení do malby. Pokud má škola k dispozici počítač a software pro úpravu fotografií, mohou si žáci vyzkoušet i postprodukcii v počítači. Jestli žáci fotili na mobilní telefon, je možné fotografie upravit pomocí vhodné aplikace v telefonu. Ze vzniklých prací bych doporučila udělat výstavu.

4 Praktická část

4.1 Podnebí v Českém lese

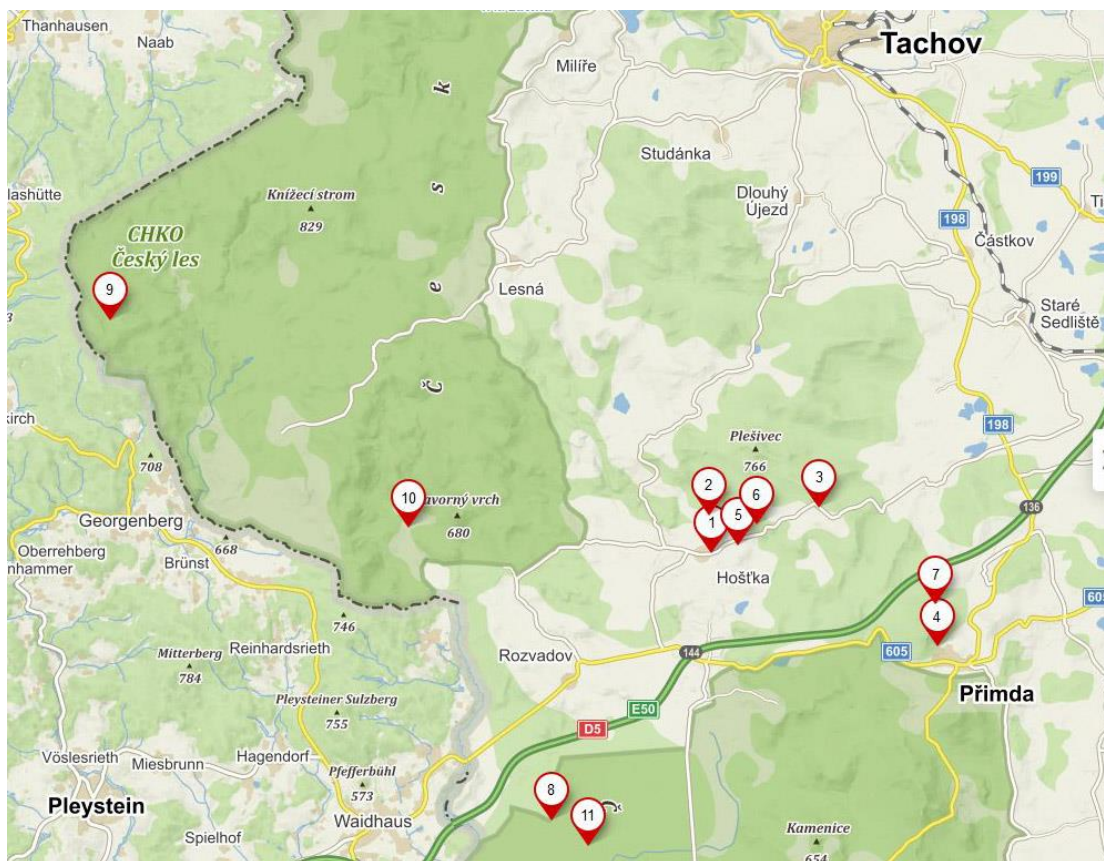
Většina území Českého lesa se řadí do mírného teplého klimatu. Podle klasifikace klimatických oblastí ČR náležejí polohy nad 700–800 m.n.m. do klimatu chladného. Přimdský hřeben náleží již k chladnému klimatu. Přejídné období jara je dlouhé, a bývá mírně chladné. Podzim je mírný. Zima je dlouhá, mírně vlhká s dlouhou sněhovou pokrývkou. Sněhová pokrývka se v Českém lese může vyskytnout kdykoliv od října do května. V období od ledna do února je na Přimdě největší počet dnů s výskytem sněhové pokrývky.

Český les patří k největším souvislým lesním komplexům v Evropě. Jeho hlavní vegetační pokryv je les, který se táhne v délce 82 km podél hranice s Německem severozápadním směrem od Všerubského průsmyku po Dyleňský les. Od západu zalesněné hřebeny tvoří zemskou hranici s Bavorskem.

Přimdský les se nachází ve střední části Českého lesa, a představuje členitou vrchovinu se střední výškou 629,9 m.n.m. Nejvyšším bodem je Havran 894,1 m.n.m.

Na Přimdě se nachází meteorologická stanice, kde jsem získala část údajů o klimatických podmínkách. Rozdíly v chodu srážek, teplot, slunečního svitu i nebezpečných meteorologických jevů mezi vrcholovými a nižšími oblastmi Českého lesa se projevují i v proměně flóry a fauny.³⁶

³⁶ DUDÁK, Vladislav, ed. *Český les: příroda – historie – život*. Praha: Baset, 2005. ISBN 8073400650. s. 29, 87

Obrázek 3 Mapa fotografovaných lokalit

Tabulka fotografovaných lokalit se základními údaji času a teplotě

Č.	Datum	Lokalita	Čas	Teplota	Sk. m., BP
1.	24.10.2020	zahrada	15 h–16 h	12.6 °C	Skicovní materiál
2.	25.10.2020	zahrada	16 h–17 h	13.3 °C	Skicovní materiál
3.	21.11.2020	Bohuslav	12 h–13 h	0.9 °C	Skicovní materiál
4.	27.12.2020	Pířimda	8 h–9 h	-7.2 °C	BP
5.	1.1.2021	zahrada	11 h–12 h	-2.9 °C	BP
6.	10.1.2021	zahrada	13 h–15 h	-6.4 °C	Skicovní materiál
7.	16.1.2021	Pířimda	8 h–10 h	-8.6 °C	Skicovní materiál
8.	23.2.2021	Diana	14 h–15 h	3.1 °C	BP
9.	25.2.2021	Havran	14 h–16 h	5.5 °C	BP
10.	26.2.2021	Hraničky	11 h–14 h	0 °C	BP
11.	7.3.2021	Diana	8 h–11 h	-4.3 °C	BP

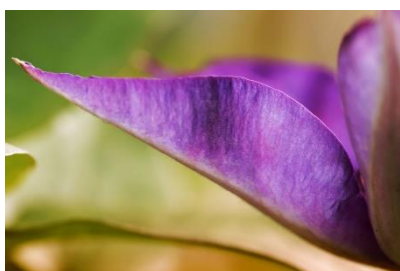
4.2 Foto vybavení

Zde uvádím foto výbavu, se kterou jsem vytvořila všechny fotografie pro bakalářskou práci: digitální zrcadlovka: Canon Mark III, objektiv: Canon EF 100 mm f/2,8 L Macro IS USM, Stativ, dálková spoušť Pixel Oppilas RW-221/N3, bezdrátová dálková spoušť pro Canon.

4.3 Popis jednotlivých fotografií

Lokalita č. 1

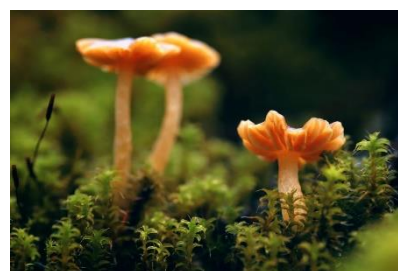
První pokusy o makrofotografii vznikly v říjnu v roce 2020. V bezprostřední blízkosti mého bydliště. Potřebovala jsem se seznámit s novým žánrem, který jsem doposud nefotila. Náměty jsem hledala na rozlehlé zahradě. Fotila jsem houby v mechu, listí keřů a stromů, které byly krásně zbarvené v podzimních barvách, kapky vody v trávě (obrázek 4, 5, 6). Snažila jsem se hledat motivy, které budou barevně nebo strukturou povrchu zajímavé. Z této série jsem fotografie zařadila jen do skicovního materiálu, protože moje bakalářská práce se vztahuje k zimnímu období.

Obrázek 4

Obrázek 5

Obrázek 6

Lokalita č. 2

Druhý den jsem si chtěla cíleně vyzkoušet fotografii odkvetlé pampelišky. Při čtení knihy *Fotografujeme makra* od Johna Clementse, mě velmi zaujala fotografie od fotografky Heather McFarlandové názvem „Pampeliškové blues“ (obrázek 7), a chtěla jsem si tento motiv také vyzkoušet. Bylo náročné během podzimu najít hezky vypadající pampelišku, která bude mít ještě chmýří. Hledání se podařilo, a já měla možnost udělat několik zkušebních snímků. Jako podklad jsem použila zelenomodrý kámen, který dodal fotografii atmosféru (obrázek 8). Vyzkoušela jsem si malý experiment s vodou. Rozprašovačem jsem pampelišku postříkala vodou a dala do mrazáku na několik minut zmrazit. U fotografování pampelišky bylo velmi důležité, aby nefoukal vítr. A právě zahrada

v závětrí, mi poskytla skvělé zázemí pro fotografování. Zde jsem poprvé narazila na potíže se zaostřováním. Chmýří je velmi jemné. I když nefoukal vítr, chmýří se stále chvělo. Snímky, jsem zařadila do skicovního materiálu, ze stejného důvodu, jako předchozí ukázkou.

Obrázek 7

Obrázek 8

Lokalita č. 3

V listopadu už začalo mrznout a já jsem mohla hledat zimní motivy. Vyjela jsem záměrně do míst, která se nacházejí přibližně 700 m.n.m, abych měla jistotu namrzlé vegetace. Vybrala jsem si lokalitu zaniklé obce Bohuslav kvůli příznivému světlu. Místo je zajímavé i tím, že zde byla v šedesátých letech vojenská střelnice, a tak zde vznikla otevřená rozlehlá krajina. Nic méně za celou hodinu se žádný sluneční paprsek neobjevil, bylo zataženo a foukal vítr. Výsledkům nafotografovaného materiálu chybělo světlo i dostatečná ostrost v důsledku počasí (obrázek 9, 10). Proto fotografie nebyly zařazeny do bakalářské práce.

Obrázek 9

Obrázek 10

Lokalita č. 4

Kdysi jsem četla návod, jak fotografovat zmrzlé bubliny. V rámci bakalářské práce, jsem měla příležitost zmrzlé bubliny vyfotit. Příprava na focení a realizace byla ze všech nejnáročnější. Aby se zmrzlé bubliny daly vyfotografovat, je potřeba si nejprve připravit speciální roztok. Důležité je, aby venku bylo alespoň $-5\text{ }^{\circ}\text{C}$. Čím více mrzne, tím lépe. Další nepostradatelnou součástí je stativ, příznivé světelné podmínky a nesmí foukat vítr. Dále potřebujete například brčko, kterým budete bubliny vyfukovat. Je dobré, mít nějakého asistenta, který vám fouká bubliny, a vy máte čas věnovat se focení. Protože je mnoho vlivů, které ovlivňují, zda se podaří bublinu vyfouknout tak, aby zamrzla dříve, než praskne, potřebujete dostatek trpělivosti.

Na internetu jsem dohledala mnoho návodů, jak fotografovat zmrzlé bubliny, ale jen dva recepty na přípravu směsi, které se od sebe lišily jednou přísadou.

První návod obsahoval tyto ingredience: 200 ml teplé vody, 2 lžice glycerinu, 2 polévkové lžice cukru a 35 ml mycího prostředku na nádobí.

Ve druhém návodu je glycerín nahrazen dvěma polévkovými lžicemi kukuřičného škrobu. Oba tyto roztoky jsem měla připravené den dopředu.

Také jsem pečlivě sledovala předpověď počasí, aby byl dostačený mráz a bezvětrí. Měla jsem i jasnou představu o místě, na kterém bych chtěla fotografovat. Chtěla jsem, aby bubliny byly osvětlené vycházejícím sluncem. Výběrem místa se stal kopec na Přimdě. Slunce dne 27.12. vycházelo v 8:15h, na místo jsme se se svou asistentkou přemístily už před osmou hodinou ránní. Na kopci jsme hledaly vhodné stanoviště, kterým se stal pařez pokrytý sněhem. Asistentka na sněh vyfukovala bubliny, a já jsem měla v bezprostřední blízkosti připraven fotoaparát na stativu. Úplně první pokusy se nepodařily, protože bubliny praskaly příliš rychle. Dalším zádrhelem bylo ostření, které bylo nutné na objektiv nastavit manuálně, aby objektiv nepřeostřoval. Když začalo slunce vycházet, měly jsme vše nachystané, a už jsme netrpělivě čekaly, až vyfouknutá bublinka začne zamrzat. Celý proces od vyfouknutí přes zamrzání trvá jen několik sekund. Před očima se vám mění průhledná bublina v nádhernou zamrzlou kuličku, kterou mráz pokaždé vymaluje úplně jedinečným způsobem. Je to velice působivý moment. Vyzkoušela jsem oba roztoky. Lépe mi fungovala směs s glycerínem. Ze směsi s kukuřičným škrobem se bubliny podařilo vyfouknout málokdy.

Z focení jsem si odvezla dostatek snímků, které jsem upravila v počítači (obrázek 11, 12, 13). Do bakalářské práce k tisku jsme společně s vedoucím vybrali jednu, která doplňuje trojici s podobným obsahem (obrázek 14).

Obrázek 11

Obrázek 12

Obrázek 13

Obrázek 14

Lokalita č. 5

Páté fotografování jsem uskutečnila na naší zahradě. Vrátila jsem se hledat stejné motivy, které jsem fotila na podzim, ale motivy jsem nezařadila ani do skicovního materiálu, protože jsem s výsledkem, nebyla spokojená. Den před tím během dne roztál sníh a přes noc se vytvořily rampouchy, které jsem se pokusila fotografovat. K tomuto motivu, mě přivedla kniha od Milana Blšťáka *Příběhy (ne)obyčejné makrofotografie* (obrázek 15). Rampouch se zamrzlou kapkou, jsem vybrala do bakalářské práce (obrázek 16).

Obrázek 15

Obrázek 16

Lokalita č. 6

Pro šesté fotografování, jsem si vytvořila malý foto koutek na zahradě. Motivy jsem chtěla fotografovat v protisvětle a na černém skle. Pro fotografování na skle jsem potřebovala pevný podstavec alespoň ve výšce 80 cm. Důvody jsou například lepší manipulace s fotoaparátém na stativu, lepší přístup k objektům, dopad slunečního svitu. Počasí bylo krásně mrazivé, nefoukal vítr a slunce společně s modrou oblohou dodalo snímkům zajímavé barvy. Snímky zůstaly v kategorii skicovní materiál (obrázek 17–22), protože prostředí bylo vytvořeno uměle. V didaktické části popisuji propojení s výukou, kde jsem toto téma nazvala experimentování s vodou.

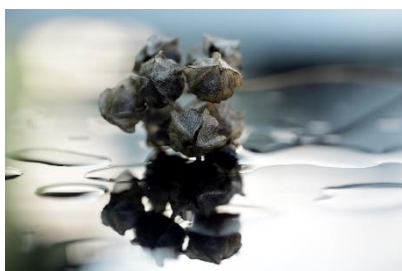
Obrázek 17

Obrázek 18

Obrázek 19

Obrázek 20

Obrázek 21

Obrázek 22

Lokalita č. 7

Během konzultací s vedoucím práce, jsme se dohodli, že motiv zmrzlých bublin zopakují, ale vylepší kvalitu záběru. Příprava focení probíhala stejně jako u předchozího pokusu. Uvařit roztok, zjistit jaké bude počasí, a vzít asistentku sebou. Nyní jsem techniku doplnila ještě o dálkovou spoušť. Počasí tolik nepřálo, foukal poměrně silný vítr, a první sluneční paprsky se objevily až kolem 9. hodiny. To způsobilo jiný dopad slunečních paprsků, než byl osobní záměr. Trochu poletovaly i sněhové vločky. Výhodou byla nová překrásná kresba na bublině po přilepení sněhové vločky. Nevýhodou bylo, že jsem poletující vločky poměrně dlouho a složitě retušovala v počítači, protože na fotografiích vypadaly jako drobné rozostřené bílé fleky. Fotografie zůstaly v kategorii skicovní materiál (obrázek 23–25).

Obrázek 23

Obrázek 24

Obrázek 25

Lokalita č. 8

Místo jsem si vybrala, protože dobře znám jeho světelné podmínky a je dobře přístupné autem. V odpoledních hodinách bylo slunce poměrně vysoko. Sněhová pokrývka pomalu tála a odkrývala povrch. Motivů bylo hodně, ale někdy terén neumožňoval dostat se dostatečně blízko a fotit. Mým cílem nebylo tentokrát nic určitého. Procházela jsem lesem s připraveným fotoaparátém na stativu, a když jsem zahlédla první bubliny v potoce, který odtékal z rybníku, nebo nějakým způsobem zajímavé krystalky sněhu, fotila jsem. Motiv, který jsem vybrala do bakalářské práce, jsem našla v lese na potoce. Bylo to místo, kde během dne chvíli projdou paprsky slunce skrze stromy, a proto byl led napůl roztátý. A na povrchu vytvářel abstraktní motivy, které mohou připomínat lidskou postavu, oko nebo ptáka (obrázek 26–28). Protože potok byl pod smrkovými stromy, musela jsem retušovat převážnou část jehličí, která by po zvětšení působila rušivým dojmem.

Obrázek 26

Obrázek 27

Obrázek 28

Lokalita č. 9

Havran se nachází v nadmořské výšce 895 mn., a proto jsem doufala, že koncem února zde ještě bude sněhová pokrývka. Inspiraci jsem hledala knize od Milana Blišťáka *Příběhy (ne)obyčejné makrofotografie* (obrázek 29). Fotila jsem mechy, krystaly sněhu, choroše. Pro bakalářskou práci jsem vybrala list, který se postupně vynořuje ze sněhu (obrázek 30) a doplňuje trojici snímků, které jsem nafotila v následující lokalitě.

Obrázek 29

Obrázek 30

Lokalita č. 10

Tuto lokalitu jsem vybrala, protože je zde rybník, který bývá dlouho pokrytý ledem a je k němu poměrně dobrý přístup, abych mohla umístit stativ blízko nalezenému motivu. Chtěla jsem se také vyhnout jehličnatým stromům. Na rybníce bylo z podzimu napadané listí, které pokrýval rozpuštěný led. Ten vytvořil na povrchu lesklou strukturu abstraktních prvků. V okolí rybníka se mi podařilo vyfotit lišejníky vykukující z ledu (obrázek 31–36).

Přibližně kilometr od rybníka v zaniklé obci Hraničky jsem cíleně vyhledávala kapku na ledové kře. Abych se dostala do úrovně objektu, musela jsem být těsně u země. Tento motiv byl mezi popadanými stromy, které tady likvidují bobři. Snímek je v bakalářské práci v sérii společně se zamrzlou bublinou (obrázek 36). Z tohoto dne jsem

si odvezla nejbarevnější snímky ze zimního období, protože sních už pomalu tál a začala se pod ním objevovat vegetace.

Obrázek 31

Obrázek 32

Obrázek 33

Obrázek 34

Obrázek 35

Obrázek 36

Lokalita č. 11

Začátkem března jsem už měla všechny fotografie pro bakalářskou práci vybrané. Zavítala jsem na louku, která je v přechodném období mezi zimou a jarem hodně podmáčená a plná kaluží. Přízemní mráz vyčaroval na kalužích překrásné motivy, které však sluneční paprsky rychle měnily ve vodu. Rozmanité motivy připomínaly prvky nejrůznějších tvarů. Společně s vedoucím mé bakalářské práce jsme se dohodli, že fotografie zařadím do finálního výběru k tisku (obrázek 37–39).

Obrázek 37

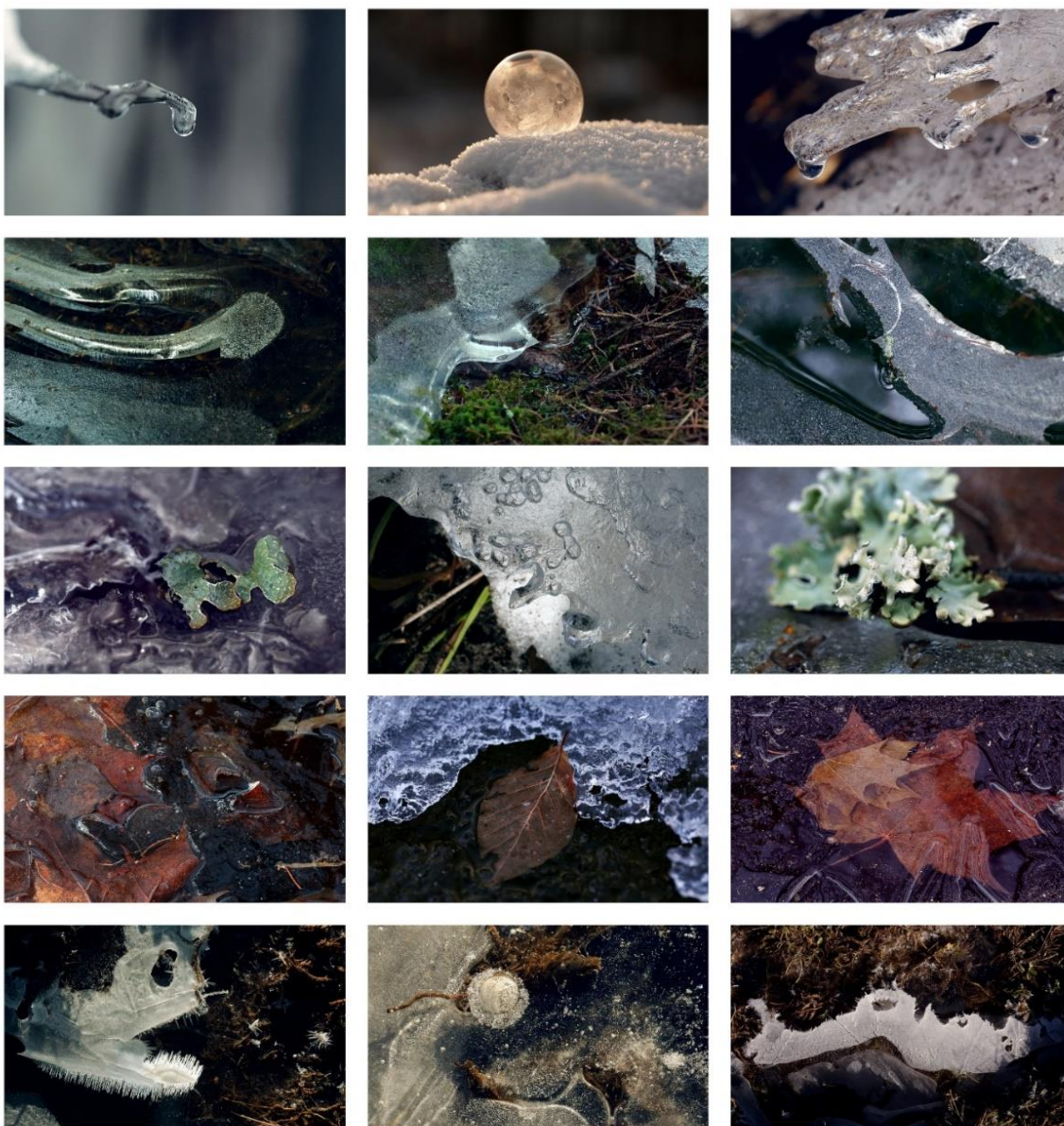

Obrázek 38

Obrázek 39

Finální soubor fotografií vybraných k tisku ve formátu 40x60 cm

5 Závěr

V bakalářské práci jsem představila stručné dějiny makrofotografie, vybavení pro fotografování, základní techniky snímání, práci se světlem a postprodukcí. V didaktické části jsem stručně charakterizovala, pro jakou věkovou kategorii žáků bych doporučila fotografování tohoto specifického žánru. Popsala jsem stručný návod pro učitele, aby mohl makrofotografii zařadit do výuky na základní umělecké škole podle RVP. V praktické části jsem popsala podněbí Českého lesa, ve kterém jednotlivé fotografie vznikly. Popis vzniku fotografií je doplněn o fotografie autorů, kteří mě inspirovali.

Fotografuji poměrně dlouhou dobu, a v žánru makrofotografie jsem byla začátečník. Několik měsíců jsem četla knihy a návody, jak pracovat s makrofotografií, co je základní vybavení, bez kterého se fotograf makra neobejde, jak se hledají motivy a na co se soustředit už při vzniku fotografie, aby postprodukce nebyla příliš náročná. Získala jsem zajímavé zkušenosti a ráda bych se v budoucnu k makrofotografii vrátila.

Velkou roli u fotografování v exteriéru hraje světlo a počasí. Neustále jsem přemýšlela, co bych chtěla vyfotit, jaké místo si pro svůj záměr vyberu, kam se vydám hledat náměty. V zimním období je docela těžké najít barvy, proto mým potěšením bylo najít trochu zeleně, která dodala ledovým obrazům život. Stejně tak mě mile překvapil přízemní mráz na louce, který vytvořil zajímavé náměty k focení.

Důležité je se pozorně dívat a všímat si nepatrných detailů, které nás obklopují. Vždy se najde něco, co můžete zachytit v kráse makrosvěta.

Seznam použité literatury

BOUŠKA, Luděk a Martin LUKEŠ. *Fotografujeme digitální zrcadlovkou: (DSLR)*. Praha: Grada, 2017. ISBN 9788024756837.

DAVIS, Harold L. *Kreativní detail a makro: tipy a techniky pro digitální fotografie*. Brno: Computer Press, 2010. ISBN 9788025133323.

TAYLOR, David. *Ovládněte makro fotografii*. Přeložil Nikol ZACHOVALOVÁ BAROCHOVÁ. Brno: Zoner Press, 2018. Encyklopedie – grafika a fotografie. ISBN 9788074133886.

PIHAN, Roman. *Mistrovství práce s DSLR: vše, co jste chtěli vědět o digitální zrcadlovce a nikdo vám to neuměl vysvětlit*. Praha: Institut digitální fotografie, 2006. ISBN 9788090321083.

FREEMAN, Michael. *Kompendium pro digitální fotografy*. Brno: Zoner Press, 2011. ISBN 9788074131097.

DUDÁK, Vladislav, den. *Český les: příroda – historie – život*. Praha: Baset, 2005. ISBN 8073400650.

Seznam online zdrojů

Megapixel.cz - digitální fotoaparáty a videokamery Sony, Canon, Nikon, Olympus, Panasonic a další | mega pixel [online]. 2001 [cit. 19.05.2021]. Dostupné z: <https://www.megapixel.cz/>

Rámcový vzdělávací program pro základní umělecké vzdělávání. [online]. Praha: MŠMT, 2010. [cit. 2021-05-21]. Dostupné z WWW:< <http://www.nuv.cz/file/176>>.

Seznam zdrojů obrázků

[online]. Copyright © [cit. 20.05.2021]. Dostupné z: <https://www.seznam.cz/mapy>

[online]. Copyright © [cit. 20.05.2021]. Dostupné z: <https://www.megapixel.cz/>

CLEMENTS, John. *Fotografujeme makra*. Brno: Computer Press, 2006. ISBN 978-80-251-1007-2

BLŠŤÁK, Milan. *Příběhy (ne)obyčejné makro fotografie*. Brno: Zoner Press, 2006. ISBN 80-86-815-36-6